

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8
The 8th STOU National Research Conference

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดชัยภูมิ
The Relationship between Factors and the Continuous Quality Improvement in
Community Hospitals, Chaiyaphum Province

วาที ดิเรกศรี (Watee Direksri)¹ พาณี สิตกะลิน (Panee Sitakalin)² นิตยา เพ็ญศิริินภา (Nittaya Pensirinapa)³

บทคัดย่อ

การวิจัยวิจัยเชิงสำรวจครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพและผลลัพธ์การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดชัยภูมิ (2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านโรงพยาบาล กับผลลัพธ์การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดชัยภูมิ และ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพและผลลัพธ์การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดชัยภูมิ กลุ่มตัวอย่างคือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชนของจังหวัดชัยภูมิ ที่ถูกเลือกโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น จำนวน 328 คน ตัวแปรต้นคือ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านโรงพยาบาล และปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพ ตัวแปรตามคือผลลัพธ์การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง 7 ด้าน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ที่มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.965 สถิติที่ใช้วิเคราะห์คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบไค - สแควร์ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการศึกษาพบว่า (1) ปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพและผลลัพธ์การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องในโรงพยาบาล ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง (2) ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านโรงพยาบาลคือ ได้แก่ หน่วยงานที่ปฏิบัติงาน และสาขาวิชาชีพที่ปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์กับผลลัพธ์การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ (3) ปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพทั้ง 6 ด้าน มีความสัมพันธ์กับผลลัพธ์การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องในโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดชัยภูมิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยปัจจัยการมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล และปัจจัยการจัดการกระบวนการ มีความสัมพันธ์ในระดับสูงกว่าปัจจัยอื่นๆ

คำสำคัญ ปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพ ผลลัพธ์การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โรงพยาบาลชุมชน

¹ นักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสาธารณสุข สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช wateerx16@hotmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร. แชนงวิชาการสาธารณสุข สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช panee_ps33@yahoo.com

³ รองศาสตราจารย์ ดร. แชนงวิชาการสาธารณสุข สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช pensirinapa@gmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

Abstract

The purpose of this survey research were: (1) to identify factors supporting quality improvements and continuous quality improvement in community hospitals. Chaiphum Province; (2) to determine the relationship between personal factors Hospital factor and the continuous quality improvement results in community hospitals. Chaiphum Province; and (3) to determine the relationship between factors supporting quality improvements and continuous quality improvement in community hospitals. Chaiphum Province. The study was conducted in a sample of 328, using the stratified random sampling method. The independent factors were individual factors. Factors Hospitals And the factors that promote the development of quality. The dependent variable was the continuous quality improvement. A questionnaire with a Cronbach's alpha 7 tool for data collections 0.965. Data were analyzed to determine percentage; mean; standard deviation; Chi - square and Pearson correlation coefficient. The results showed that: (1) the overall supportive factors for continuous quality improvements was at a high level, (2) personal factors and hospitals factors agency workers and professional practice were significantly related to the outcomes of continuous quality improvements and (3) all six aspects of supportive factors for quality improvement were significantly related to the outcomes of continuous quality improvements to, human resources and process management factors had the highest level of related.

Keywords: Factors affecting quality improvements, Outcomes of continuous quality improvements, Community Hospital

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8 The 8th STOU National Research Conference

บทนำ

คุณภาพและความปลอดภัยเป็นสิ่งที่สังคมคาดหวังต่อระบบบริการสุขภาพในปัจจุบันแม้จะมีความพยายามในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังพบเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ ความไม่พึงพอใจ ความขัดแย้ง ความเสี่ยงต่างๆเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา เป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลคือการส่งเสริมให้ระบบบริการสุขภาพเกิดการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน เพื่อให้เกิดคุณภาพบริการที่มีประสิทธิภาพปลอดภัยและส่งผลต่อผลลัพธ์สุขภาพที่ดี

การบริหารงานโรงพยาบาลของประเทศไทยได้เริ่มนำแนวคิดการบริหารคุณภาพทั้งองค์กร (Total Quality Management: TQM) มาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพและปรับใช้ในโรงพยาบาลของรัฐและภาคเอกชนจำนวน 35 แห่ง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 โดยการดำเนินงานของสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขและกองโรงพยาบาลภูมิภาค ทุกฝ่ายที่เข้าร่วมโครงการได้เรียนรู้ประสบการณ์ในการพัฒนาคุณภาพและการประเมินคุณภาพอย่างมากมาย เป็นจุดกำเนิดของการสร้างระบบการรับรองคุณภาพโรงพยาบาลและได้จัดตั้งสถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาลขึ้น ตามข้อบังคับของพระราชบัญญัติสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข เพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพของโรงพยาบาลและได้ใช้มาตรฐานโรงพยาบาลฉบับกาญจนาภิเษก ในปี พ.ศ. 2540 ในการรับรองคุณภาพสถานพยาบาลเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน การพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล (Hospital Accreditation-HA) เป็นกลไกกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาระบบงานคุณภาพของโรงพยาบาล โดยมีการพัฒนาอย่างเป็นระบบทั้งองค์กร ทำให้องค์กรเกิดการเรียนรู้ มีการประเมินและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (อนุวัฒน์ ศุภชุติกุลและคณะ, 2544) ในส่วนมาตรฐานโรงพยาบาลเป็นกิจกรรมที่สถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาลเป็นผู้ดำเนินการและเป็นกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพสถานพยาบาลโดยรวม ที่ทุกฝ่ายในโรงพยาบาลมีส่วนร่วมทำงานโดยใช้มาตรฐาน HA เป็นกลไกขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (อนุวัฒน์ ศุภชุติกุล, 2555ก) การศึกษาในเรื่อง การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องตามหลักการบริหารงานทั่วทั้งองค์กรของโรงพยาบาลจันทบุรีศึกษาพบว่าความคิดเห็นของบุคลากรโรงพยาบาลจันทบุรีศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลอย่างต่อเนื่องตามหลักการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กรในภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่าอยู่ในระดับสูง 4 ด้าน คือ ปัจจัยด้านผู้นำ/ผู้บริหารของโรงพยาบาล ปัจจัยด้านการพัฒนาบุคลากร ปัจจัยด้านการพัฒนาคุณภาพตามหลักการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กรและปัจจัยด้านระบบคุณภาพ ส่วนบุคลากรโรงพยาบาลจันทบุรีศึกษา ที่มีอายุ ลักษณะงาน ประสบการณ์การทำงาน หน้าที่รับผิดชอบ หน่วยงานที่ปฏิบัติหน้าที่ การได้รับการอบรม การมีส่วนร่วมในงานพัฒนาคุณภาพและประสบการณ์ด้านการพัฒนาคุณภาพต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลอย่างต่อเนื่องตามหลักการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กรไม่แตกต่างกัน (รวงทอง อินเรือง, 2554) สอดคล้องกับการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องของโรงพยาบาลสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่าการดำเนินการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องของโรงพยาบาลสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาจำแนกตามประเภทโรงพยาบาลพบว่า โรงพยาบาลที่มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ โรงพยาบาลศูนย์ เมื่อพิจารณาจำแนกทางด้านของการดำเนินการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องพบว่า ด้านที่มีการดำเนินการในระดับมาก ได้แก่ ด้านนโยบายและกลยุทธ์ ด้านการควบคุมมาตรฐานกระบวนการและด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (วัฒน์ชัย จรุงวรรณนะ, 2554)

การดำเนินงานด้านการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลชุมชนของจังหวัดชัยภูมิตามแนวทางของสถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน) ตั้งแต่แรกเริ่มจนถึงปัจจุบันได้เวลาเกือบ 2 ทศวรรษ โดยเริ่มตั้งแต่ ปี 2542 ซึ่งโรงพยาบาล

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8 The 8th STOU National Research Conference

หนองบัวระเหวเป็นโรงพยาบาลชุมชนแห่งแรกๆ ที่ดำเนินกิจกรรมด้านการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลและในปี 2545 โรงพยาบาลหนองบัวระเหวก็ผ่านกระบวนการรับรองคุณภาพบริการตามมาตรฐาน HA ขั้นที่ 3 ซึ่งต่อมาในปี 2547 เป็นโรงพยาบาลแก่งคร้อและในปี 2555 เป็นโรงพยาบาลภักดีชุมพลที่ผ่านกระบวนการรับรองคุณภาพบริการตามมาตรฐาน HA ที่ผ่านมาสํานักงานสาธารณสุขจังหวัดชัยภูมิได้มีนโยบายที่ส่งเสริมและผลักดันให้โรงพยาบาลชุมชนทุกแห่ง ผ่านกระบวนการรับรองคุณภาพบริการตามมาตรฐาน HA ขั้นที่ 3 และสามารถอ้างไว้ซึ่งคุณภาพและความปลอดภัยในการบริการด้านสาธารณสุขแก่ประชาชนทั่วไป รูปแบบกระบวนการพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล ในโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดชัยภูมิมีการดำเนินงานในลักษณะการมีทีมพี่เลี้ยงที่เป็นผู้มอ้จ่ความรู้จากภายนอกโรงพยาบาลเป็นที่ปรึกษาการพัฒนาคุณภาพและได้จัดกลุ่มเป็นรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ตามโครงการพัฒนาคุณภาพสถานพยาบาลด้วยระบบพี่เลี้ยง (Quality Learning Network: QLN) โดยได้ดำเนินกิจกรรมให้โรงพยาบาลที่ผ่านการรับรองแล้วเป็นพี่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำ ปรึกษาแก่โรงพยาบาลที่ยังไม่ผ่านการรับรอง มีการเยี่ยมเสริมพลังภายในจังหวัด มีการแบ่งโซนตามลักษณะภูมิภาคในการดูแล ให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษาในการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล ในปี 2559 มีโรงพยาบาลชุมชนที่ผ่านการรับรองคุณภาพบริการตามมาตรฐาน HA ขั้นที่ 3 แล้วจำนวน 13 แห่ง ผู้วิจัยเป็นหนึ่งในคณะกรรมการที่มอ้จ่ด้านการพัฒนาคุณภาพของโรงพยาบาลชุมชนแห่งหนึ่งในจังหวัดชัยภูมิ จึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลอย่างต่อเนื่องในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดชัยภูมิ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ ไปปรับใช้ในการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล เสริมสร้างและปรับปรุงกระบวนการพัฒนาคุณภาพให้ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพและผลลัพธ์การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านโรงพยาบาล กับผลลัพธ์การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดชัยภูมิ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพและผลลัพธ์การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดชัยภูมิ

ระเบียบวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ประชากรที่ศึกษาคือ บุคลากรทั้งหมดที่ทำงานอยู่ในโรงพยาบาลชุมชน ของจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 13 แห่ง ปฏิบัติงานอยู่จริงไม่น้อยกว่า 6 เดือน รวมทั้งสิ้น จำนวน 2,248 คน (สํานักงานสาธารณสุขจังหวัดชัยภูมิ, 2560) กลุ่มตัวอย่างจำนวน 328 คน ถูกเลือกโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น ตัวแปรต้นคือปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพ ตัวแปรตามคือผลลัพธ์การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง 7 ด้าน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ส่วนคือ (1) ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านโรงพยาบาล (2) ปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพ (3) ผลลัพธ์การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง แบบสอบถามมีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8
The 8th STOU National Research Conference

Validity) เท่ากับ 0.77 และมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.965 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยการทดสอบไคสแควร์ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย

1. **ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านโรงพยาบาล** ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านโรงพยาบาลของบุคลากรที่ทำงานอยู่ในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดชัยภูมิ ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลขนาด 30 เตียง ร้อยละ 47.3 มีระยะเวลาทำงาน คือ 1-5 ปี ร้อยละ 26.7 ส่วนใหญ่เป็นผู้ปฏิบัติงาน ร้อยละ 78.6 ปฏิบัติงานที่กลุ่มการพยาบาลจำนวน ร้อยละ 62.2 เป็นพยาบาลวิชาชีพมากที่สุด ร้อยละ 35.9 ส่วนใหญ่เคยเข้ารับการอบรม 1 ครั้ง ร้อยละ 38.2 และโรงพยาบาลได้รับการต่ออายุการรับรอง (Re accreditation) ครั้งที่ 1 มากที่สุด ร้อยละ 37.4

2. **ปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล** ปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลโดยรวม มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านการนำองค์กร มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.59) ส่วน 4 ด้านที่เหลือ อยู่ในระดับสูงเช่นกัน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผลระดับที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล จำแนกเป็นรายด้าน และโดยรวม (n = 262)

ด้านที่	ปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	การนำองค์กร	4.12	0.59	ระดับสูง
2	การวางแผนกลยุทธ์	3.88	0.59	ระดับสูง
3	การมุ่งเน้นลูกค้าและตลาด	3.80	0.58	ระดับสูง
4	การวัด วิเคราะห์และการจัดการความรู้	3.60	0.64	ระดับสูง
5	การมุ่งเน้นทรัพยากรมนุษย์	3.79	0.55	ระดับสูง
6	การจัดการกระบวนการ	3.90	0.56	ระดับสูง
รวม		3.85	0.48	ระดับสูง

3. **ผลลัพธ์การพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล** ผลลัพธ์การพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลโดยรวม มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านระบบงานและกระบวนการที่สำคัญ ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.55) ส่วนที่เหลืออีก 6 ด้าน อยู่ในระดับสูงเช่นกัน ดังแสดงในตารางที่ 2

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8
The 8th STOU National Research Conference

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผลระดับการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล จำแนกเป็นรายด้านและโดยรวม (n= 262)

ด้าน	ผลลัพธ์การพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	การดูแลผู้ป่วย	3.82	0.50	ระดับสูง
2	การมุ่งเน้นของผู้ป่วยและผู้รับผลงานอื่น	3.81	0.56	ระดับสูง
3	การเงิน	3.73	0.75	ระดับสูง
4	ทรัพยากรบุคคล	3.72	0.60	ระดับสูง
5	ระบบงานและกระบวนการที่สำคัญ	3.87	0.55	ระดับสูง
6	การนำ	3.80	0.59	ระดับสูง
7	การสร้างเสริมสุขภาพ	3.72	0.60	ระดับสูง
รวม		3.78	0.48	ระดับสูง

4. ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านโรงพยาบาล ปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพกับ
ผลลัพธ์การพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล

ปัจจัยส่วนบุคคล คือ หน่วยงานที่ปฏิบัติงาน และสาขาวิชาชีพที่ปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์กับผลลัพธ์การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดชัยภูมิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (p-value <0.001)

ปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง ($r=0.822$) กับผลลัพธ์การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดชัยภูมิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพรายด้าน ที่มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูงกับผลลัพธ์การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล ($r=0.754$) และการจัดการกระบวนการ ($r=0.735$) ส่วนปัจจัยที่เหลือมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังแสดงในตารางที่ 3

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8
The 8th STOU National Research Conference

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันระหว่างปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพกับผลลัพธ์การพัฒนาคุณภาพ

ปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพ	ผลลัพธ์การพัฒนาคุณภาพ		
	r	P-value	ระดับความสัมพันธ์
การนำองค์กร	0.580	<0.001	ระดับปานกลาง
การวางแผนกลยุทธ์	0.688	<0.001	ระดับปานกลาง
การมุ่งเน้นลูกค้าและตลาด	0.661	<0.001	ระดับปานกลาง
การวัด วิเคราะห์และการจัดการความรู้	0.619	<0.001	ระดับปานกลาง
การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล	0.754	<0.001	ระดับสูง
การจัดการกระบวนการ	0.735	<0.001	ระดับสูง
ภาพรวม	0.822	<0.001	ระดับสูง

อภิปรายผลการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านโรงพยาบาลของบุคลากรที่ทำงานอยู่ในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดชัยภูมิ ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลขนาด 30 เตียง ร้อยละ 47.3 มีระยะเวลาทำงาน คือ 1-5 ปี ร้อยละ 26.7 ส่วนใหญ่เป็นผู้ปฏิบัติงาน ร้อยละ 78.6 ปฏิบัติงานที่กลุ่มการพยาบาลจำนวน ร้อยละ 62.2 เป็นพยาบาลวิชาชีพมากที่สุด ร้อยละ 35.9 ส่วนใหญ่เคยเข้ารับการอบรม 1 ครั้ง ร้อยละ 38.2 และโรงพยาบาลได้รับการต่ออายุการรับรอง (Re accreditation) ครั้งที่ 1 มากที่สุด ร้อยละ 37.4 ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับผลลัพธ์การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดชัยภูมิ คือ หน่วยงานที่ปฏิบัติงาน และสาขาวิชาชีพที่ปฏิบัติงาน

ปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง กับผลลัพธ์การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดชัยภูมิ ส่วนปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพรายด้าน ที่มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูงกับผลลัพธ์การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล และการจัดการกระบวนการ จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพทั้ง 6 ด้าน ทุกตัวแปรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลลัพธ์การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดชัยภูมิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาปัจจัยตัวใดตัวหนึ่งในปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพให้มีคุณภาพสูงมากขึ้น จะทำให้ผลลัพธ์การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องในโรงพยาบาลสูงขึ้น เช่นเดียวกันกับหากมีปัจจัยตัวใดตัวหนึ่งในปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพด้อยคุณภาพลงไป ผลลัพธ์การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องในโรงพยาบาลก็จะมีระดับคุณภาพลดลงด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของ (ละมัยพร โลหิตโยธิน, 2542) ที่ทำการศึกษาค่าความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการคุณภาพโดยรวมกับประสิทธิผลของผู้ป่วย ตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการโรงพยาบาลที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล พบว่ามีความสัมพันธ์ในระดับสูง ซึ่งตรงกับ (ก้องเกียรติ เดิมเกษมสานต์, 2546) ที่พบว่าทุกปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกซึ่งกัน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8 The 8th STOU National Research Conference

และกันต่อประสิทธิผล TQM ในการพัฒนาคุณภาพบริการของโรงพยาบาลชุมชนในเขตภาคเหนือและตรงกับ (ชื่นชีวิต โชติพิทยสุนนท์, 2548) ที่ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและการบริหารคุณภาพบริการของผู้บริหาร ที่มีผลต่อการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนนทบุรี ที่พบว่า ปัจจัยด้านการบริหารคุณภาพบริการของผู้บริหารโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการศึกษาของ (ชจิรวรรณ ตันพานิช, 2558) ที่ศึกษาปัจจัยในการบริหารที่มีความสัมพันธ์ต่อมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน จังหวัดสมุทรปราการ ก็พบว่า การดำเนินงานตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ มีความสัมพันธ์กับผลลัพธ์การให้บริการตามมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

เนื่องจากพบว่าปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูงกับผลลัพธ์การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดชัยภูมิ โดยมีปัจจัยการมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคลและปัจจัยการจัดการกระบวนการ มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูงสุด ดังนั้นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสามารถนำไปพิจารณาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ของโรงพยาบาลให้ดีขึ้น กล่าวคือ

1.1 ปัจจัยการมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล

1.1.1 สร้างบรรยากาศที่เกื้อหนุนการทำงานของบุคลากร มีความใส่ใจในการสร้างและรักษาสภาพแวดล้อมในการทำงาน มีการจัดอัตรากำลังบุคลากรให้เพียงพอเพื่อให้เกิดการบริการที่เต็มประสิทธิภาพ เกิดความผาสุกและความพึงพอใจ

1.1.2 สนับสนุนให้มีการพัฒนาบุคลากรและมีแผนงานในการติดตามประเมินผล การศึกษาและการอบรมจากผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่แต่ละคน เพื่อให้บุคลากรได้แสดงความสามารถและศักยภาพได้เต็มที่

1.1.3 มีการกำหนดคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง ภาระงานและระบบงานให้เป็นปัจจุบัน เพื่อการจัดสรรและคัดเลือกบุคคลเข้าสู่ตำแหน่ง มีการประเมินผลการปฏิบัติงานและค่าตอบแทน วางแผนอบรมพัฒนา ตลอดจนการออกแบบงานและปรับปรุงงานที่เหมาะสมกับสถานการณ์ของโรงพยาบาลอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.1.4 ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงพยาบาล อย่างสม่ำเสมอ เป็นธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้

1.2 ปัจจัยการจัดการกระบวนการ

2.1.1 ผู้บริหาร คณะกรรมการบริหาร ทีมพัฒนาคุณภาพ ควรให้ความสำคัญกับการจัดระบบงานของโรงพยาบาล ในด้านการบริหารความเสี่ยง การดูแลผู้ป่วย การดูแลสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ทั้งผู้ให้และผู้รับบริการ กำกับดูแลวิชาชีพเพื่อให้บริการอย่างมีมาตรฐาน มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการทำงานของบุคลากร เอื้อต่อระบบการให้บริการและกระบวนการดูแลผู้ป่วยของโรงพยาบาล

2.2.2 โรงพยาบาลควรให้การสนับสนุนทรัพยากรต่างๆ อย่างเพียงพอและเหมาะสมในการดำเนินงาน เพื่อความพร้อมที่จะให้บริการ จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีพลังสร้างสรรค์ในการดำเนินงานและพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพการบริการ มีการทำงานกับชุมชนซึ่งเป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ก่อให้เกิดความร่วมมือในการสร้างเสริมสุขภาพ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8 The 8th STOU National Research Conference

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องของโรงพยาบาล โดยใช้มาตรฐานโรงพยาบาลและบริการสุขภาพ ฉบับที่ 4 ซึ่ง ได้ประกาศใช้ทดแทนฉบับเดิมในการรับรองคุณภาพของโรงพยาบาลตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2561 เป็นต้นไป มีการปรับปรุงมาตรฐานให้ทันสมัย เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในยุคปัจจุบัน

2.2 ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเฉพาะโรงพยาบาลชุมชน ในจังหวัดชัยภูมิเพียงจังหวัดเดียว จึงควรจะมีการวิจัยในระดับเขตสุขภาพ ภาค หรือทั่วประเทศ เพื่อดูว่าในแต่ละแห่งนั้น มีการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องแตกต่างกันอย่างไร หรือไม่ เพื่อประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลต่อไป

2.3 ควรมีการศึกษาลึกลงไปถึงปัญหาในการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องของโรงพยาบาล เพื่อนำผลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ก้องเกียรติ เดิมเกษมศานต์. (2546). *ประสิทธิผลของ TQM ในโรงพยาบาลชุมชนในเขตภาคเหนือที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล* (วิทยานิพนธ์ปริญญาสาขาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ขจิรวรรณ ตันพานิช. (2558). *ปัจจัยในการบริหารที่มีความสัมพันธ์ต่อมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน จังหวัดสมุทรปราการ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาสาขาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ชื่นชีวิต โชติพิทยสุนนท์. (2548). *ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล จังหวัดนนทบุรี พ.ศ. 2548*. *วารสารกรมการแพทย์*, 31(3), 224-232.
- รวงทอง อินเรือง. (2554). *การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องตามหลักการบริหารงานทั่วทั้งองค์กรของโรงพยาบาลจันทบุรีเบกษา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์)). มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพมหานคร.
- ละมัยพร โลหิตโยธิน. (2542). *ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการคุณภาพโดยรวมกับประสิทธิผลของหอผู้ป่วยตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล* (วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปทุมวัน.
- วัฒน์ชัย จรุงวรธนนะ. (2554). *ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องในโรงพยาบาลสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข* (วิทยานิพนธ์ปริญญาสาขาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน). (2558). *มาตรฐานโรงพยาบาลและบริการสุขภาพฉบับเฉลิมพระเกียรติฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล.
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชัยภูมิ. (2560). สืบค้นเมื่อ 31 กรกฎาคม 2560, จาก <http://cpho.moph.go.th/wp/>.
- อนุวัฒน์ ศุภชุติกุล. (2555). *HA Update 2012*. นนทบุรี: สถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล.